

22 987 (R 1457)

Overeenkomst inzake een uitgebreide politieke regeling met betrekking tot het Kambodjaconflict, met bijlagen; Overeenkomst inzake de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kambodja; Parijs, 23 oktober 1991

A

ADVIES RAAD VAN STATE

NADER RAPPORT

Aan de Koningin

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 10 juni 1992

's-Gravenhage, 26 november 1992

Bij Kabinetsmissive van 20 januari 1992, no. 92.000400, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Buitenlandse Zaken, bij de Raad van State van het Koninkrijk ter overweging aanhangig gemaakt een

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 20 januari 1992, nr. 92.000400, machtigde Uwe majesteit de Raad van State van het Koninkrijk zijn advies betreffende de in de aanhef dezes genoemde verdragen rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 10 juni 1992, nr. W02.92.0023/K, bied ik U hierbij aan.

- a. Verdrag inzake een alomvattende politieke schikking met betrekking tot het Kambodjaconflict;
- b. Verdrag inzake de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kambodja;

Parijs, 23 oktober 1991, met toelichtende nota.

- 1. De Raad van State van het Koninkrijk achtte het wenselijk een inhoudelijke beschouwing te wijden aan deze belangrijke vredesregeling voor Kambodja.

De toelichtende nota is op dit punt aangevuld met een passage inzake de tenuitvoerlegging van de regeling, waarin wordt ingegaan op de positie van de verschillende Kambodjaanse partijen, zowel voor wat betreft de ontwapening van hun troepenmachten, als voor wat betreft hun samenwerking in de Supreme National Council.

Tevens is in de toelichtende nota een passage opgenomen met betrekking tot de verschillende, door

- 1. De Raad van State van het Koninkrijk acht het wenselijk dat in de toelichtende nota een inhoudelijke beschouwing wordt opgenomen over verschillende aspecten van deze, voor het herstel van normale verhoudingen in Kambodja en de vergroting van de stabiliteit in de regio, potentieel zo belangrijke verdragen.

Daarin ware ook in te gaan op de vraag of verwacht kan worden dat de vier elkaar tot voor kost bestrijdende Kambodjaanse partijen ieder bereid zullen blijken tot loyale tenuitvoerlegging van de verdragen, zowel voor wat betreft de ontwapening van hun troepenmachten als voor wat betreft

hun samenwerking in de «Supreme National Council». De Raad acht het voorts wenselijk dat inzicht wordt verschaft in de omvang van het personeel van de United Nations Transitional Authority in Cambodia (UNTAC) en inzake de vraag welke staten daaraan een bijdrage leveren. Daarbij ware te vermelden of voor het probleem van de financiering van deze uitzonderlijk grote operatie van de Verenigde Naties een oplossing is gevonden, alsmede hoe lang UNTAC naar schatting in Kambodja werkzaam, zal moeten zijn. Tevens ware aan te geven of de personele sterkte voldoende is om de veelheid van zeer uiteenlopende taken, die in de toelichtende nota worden genoemd, naar behoren te kunnen verrichten. Te denken ware in dit verband aan de delicate taak van de demobilisatie van 70% van de troepen van verschillende Kambodjaanse partijen en ontwapening en onderbrenging van de resterende 30% op de daarvoor bestemde lokaties vóór de algemene verkiezingen. Dit doet voorts de vraag rijzen wat de geschatte omvang van de ontwapenen troepenmachten is. Ook hierop ware in de toelichtende nota in te gaan.

Tenslotte acht de Raad het wenselijk dat zo mogelijk reeds een inzicht wordt gegeven in de mate waarin Kambodjaanse vluchtelingen gebruik willen maken van de geboden gelegenheid om op vrijwillige basis naar hun land terug te keren.

2. In Annex I, paragraaf D, onder 1, van het op 23 oktober 1991 te Parijs tot stand gekomen Verdrag inzake een alomvattende politieke schikking met betrekking tot het Kambodjaconflict worden voorzieningen vermeld ten behoeve van buitenlandse waarnemers bij de verkiezingscampagne en het stemproces. In de toelichtende nota ware in te gaan op de vraag aan hoeveel waarnemers wordt gedacht en hoe lang vóór de verkiezingsdag zij kunnen beginnen hun taak uit te oefenen.

Voorts ware te vermelden hoeveel personen ter beschikking staan ten behoeve van het toezicht op de mensenrechtensituatie in Kambodja tijdens de overgangperiode, dat blijkens Annex I, paragraaf E, onder b, van het verdrag aan UNTAC wordt opgedragen. Het college vraagt zich in dit verband af wat onder Annex I, paragraaf, onder c, wordt verstaan onder *correctief optreden in geval*

de Raad genoemde aspecten van de United Nations Transitional Authority in Cambodia (UNTAC).

2. In de passage inzake de UNTAC is thans in de toelichtende nota tevens ingegaan op de personele implicaties van het inzetten van waarnemers ten behoeve van het verkiezings- en het stemproces en van het toezicht op de mensenrechtensituatie in Kambodja, zoals in het advies wordt gesuggereerd. Tevens wordt daarbij, zoals de Raad verzocht, ingegaan op de strekking van het mandaat van UNTAC ter zake van de mensenrechten.

van geconstateerde schending van mensenrechten. De toelichtende nota ware op dit punt te verduidelijken.

3. In artikel 24 van het op 23 oktober 1991 te Parijs tot stand gekomen Verdrag inzake de soevereiniteit, onafhankelijkheid, territoriale integriteit en onschendbaarheid, neutraliteit en nationale eenheid van Kambodja («Parijse Regeling») wordt de internationale gemeenschap door de verdragspartijen opgeroepen «to provide economic and financial support for the rehabilitation and reconstruction of Cambodia, as provided in a separate declaration». Verwezen zij ook naar punt 15 van de op 23 oktober 1991 te Parijs tot stand gekomen Slotakte van de Parijse Conferentie inzake Kambodja. De Verklaring inzake de Rehabilitatie en Wederopbouw van Kambodja vormt een uitwerking van het bepaalde in artikel 24 van de Parijse Regeling. In de toelichtende nota wordt niet ingegaan op de eventuele economische en financiële steun van het Koninkrijk aan Kambodja.

Hieraan ware aandacht te besteden in de toelichtende nota.

De Raad van State van het Koninkrijk geeft U in overweging goed te vinden dat bedoelde Verdragen worden overgelegd aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan de Staten van de Nederlandse Antillen en aan die van Aruba, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

De waarnemend Vice-President van de Raad van State van het Koninkrijk,
G. H. Veringa

3. Eveneens is, gevolg gevend aan de suggestie van de Raad van State van het Koninkrijk, in de toelichtende nota een overzicht opgenomen van de Nederlandse financiële inspanningen met betrekking tot Kambodja.

Ik moge U verzoeken goed te vinden dat ik gevolg geef aan mijn voornemen de teksten van de verdragen vergezeld van de toelichtende nota ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen aan de Eerste en aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal en tevens aan de Staten van Aruba.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek